

# ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับภาพตัวแทนพระสงฆ์ ผู้กระทำผิดในวาทกรรมข่าวออนไลน์ : การศึกษาตามแนว วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์<sup>1</sup>

ยุทธการ ปัทมโรจน์<sup>1\*</sup> และ ศิริพร ภัคดีผาสุข<sup>2</sup>

## บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในวาทกรรมข่าวออนไลน์ตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของ Fairclough (1992, 1995a, 1995b) ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อนำเสนอตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิด ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวิเศษณ์ การเลือกใช้คำ การเล่าเรื่อง การใช้มูลบท การใช้สหบท และการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ กลวิธีทางภาษาดังกล่าวนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดได้ 3 ภาพหลัก ได้แก่ 1) พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับความเป็นพระ 2) พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่สร้างความเสียหายให้แก่สังคมและศาสนา และ 3) พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่สมควรถูกตำหนิ ประณามและขับไล่ให้พ้นไปจากสถาบันพระพุทธศาสนาและวงการพระสงฆ์โดยรวม ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อวาทกรรมข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิด ได้แก่ กฎหมายพระธรรมวินัย ระเบียบคณะสงฆ์ และแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ ผลการศึกษาทำให้เห็นว่าสื่อมวลชนนำเสนอประเด็นปัญหาพระสงฆ์บางรูปที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเพื่อเป็นจุดขายและดูเหมือนจะเป็นการจัดมลทินให้แก่สถาบันพระพุทธศาสนาโดยการประณามพระสงฆ์ผู้กระทำผิดอย่างรุนแรง แต่อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนก็ไม่ได้กล่าวถึงสาเหตุอย่างจริงจังหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างยั่งยืน ท้ายที่สุดปัญหายังคงมีอยู่และถูกนำเสนอซ้ำดังที่พบในการรายงานข่าว

**คำสำคัญ** พระสงฆ์ผู้กระทำผิด ภาพตัวแทน วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ วาทกรรมข่าว สื่อสารมวลชน

<sup>1,2</sup> คณะอักษรศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย  
ประเทศไทย

<sup>1</sup> yudhakarn\_ptmr@hotmail.com

<sup>2</sup> spr1141@hotmail.com

\*ผู้รับผิดชอบหลัก

**บทความวิจัย**

รับบทความ: 6 กันยายน 2565

แก้ไขบทความ: 1 พฤศจิกายน 2565

ตอบรับ: 7 พฤศจิกายน 2565

<sup>1</sup> บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษากับภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในวาทกรรมข่าวออนไลน์ : การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์” ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

# The Relationship between Linguistic Devices and Representation of Misbehaving Monks in Online News Discourse : A Critical Discourse Analysis

Yudthakarn Pattamaroj<sup>1\*</sup> and Siriporn Phakdeephasook<sup>2</sup>

## Abstract

This article aims at analyzing the relationship between linguistic devices and representation of misbehaving monks in online news discourse by adopting the framework of Critical Discourse Analysis (Fairclough, 1992, 1995a, 1995b). The analysis reveals that various linguistic devices are used for constructing the representation of misbehaving monks, including the usage of referring terms, verb phrases, lexical selection, narratives, presupposition, intertextuality, and rhetorical questions. The three main representations of misbehaving monks constructed by these devices include 1) misbehaving monks as persons whose behaviors are inappropriate for being a monk, 2) misbehaving monks as a disgrace to the society and the religion, and 3) misbehaving monks as persons who deserve to be condemned and expelled from Buddhist institute and monk society. The social factors that are related to the representations of misbehaving monks are laws, Buddhist discipline or Vinaya, monk's regulation, and the concept about the roles of monks. It is found that the press uses the news discourse of misbehaving monks as a selling point. Moreover, it seems that they attempt to eliminate the shameful monks from the Buddhist institutes by severely condemning these misbehaving monks. However, it appears that the press has not addressed the causes of the problems and proposed any sustainable solutions. Ultimately, the problems have persisted and still occurred repeatedly as found in the news.

**Keywords:** misbehaving monks, representation, critical discourse analysis, news discourse, mass communication

<sup>1,2</sup> Faculty of Arts  
Chulalongkorn University  
Thailand

<sup>1</sup> yudthakarn\_ptmr@hotmail.com

<sup>2</sup> spr1141@hotmail.com

\* Correspondence

## Research Article

**Received:** 6 September 2022

**Revised:** 1 November 2022

**Accepted:** 7 November 2022

## 1. บทนำ

สถาบันสงฆ์ถือเป็นสถาบันที่สำคัญในสังคมไทย พระสงฆ์ถือเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อุทิศตนเพื่อธำรงพระพุทธศาสนา และต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธศาสนิกชน แต่อย่างไรก็ตามพระสงฆ์บางรูปอาจมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ส่วนหนึ่งสามารถเห็นได้จากการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องพระสงฆ์ของสื่อมวลชน ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าในการนำเสนอข่าวพระสงฆ์ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มักจะเน้นนำเสนอให้เห็นภาพด้านลบอย่างชัดเจนและมีการใช้ภาษาที่หลากหลายเพื่อขับเน้นภาพด้านลบนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) จับสึก เจ้าอาวาสฉาว! เสพยา ก๊งเหล้า ดูหนังโป๊ ครบเครื่องเรื่องเลว

(ไทยรัฐออนไลน์, 28 มีนาคม 2561)

จากตัวอย่างจะเห็นว่าผู้สื่อข่าวใช้คำเรียกพระสงฆ์ผู้กระทำผิดด้วยการประณามคำและเน้นย้ำความหมายทางลบว่า “เจ้าอาวาสฉาว” อีกทั้งยังมีการใช้กริยาวลี “เสพยา ก๊งเหล้า ดูหนังโป๊” ที่ทำให้เห็นพฤติกรรมไม่เหมาะสมอย่างละเอียด นอกจากนี้ยังมีการแทรกน้ำเสียงเชิงตำหนิ ประณามพระสงฆ์ผู้กระทำผิด “ครบเครื่องเรื่องเลว” สุดท้ายเหตุการณ์ข่าวจะจบลงที่การ “จับสึก” ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่าการนำเสนอข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดนั้นมีการใช้ภาษาที่รุนแรงและขับเน้นนำเสนอภาพด้านลบอย่างเด่นชัด ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าสนใจว่าในสังคมไทย พระสงฆ์เป็นผู้ที่ได้รับความเคารพศรัทธาจากพุทธศาสนิกชน เหตุใดจึงมีการนำเสนอภาพพระสงฆ์ในลักษณะเช่นนั้น

ข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวการกระทำผิดของพระสงฆ์ คือ การนำเสนอภาพเหตุการณ์ข่าวที่ดูมี “ความชัดใส” ราวกับเป็นเหตุการณ์จริงที่สื่อมวลชนได้พบเห็นหรืออยู่ร่วมในเหตุการณ์โดยตรง แต่แท้จริงแล้ว

ข่าวที่นำเสนอ นั้นเป็นเพียงการรายงานเหตุการณ์บางแง่มุมของสื่อมวลชน ดังที่ Fairclough (1995a, pp. 103-104) ได้กล่าวไว้ว่า “ข่าวสารที่สื่อมวลชนนำเสนอ นั้นไม่ได้เป็นกระจกสะท้อนความจริง หากแต่เป็นการประกอบสร้างความเป็นจริงที่ขึ้นอยู่กับตำแหน่งทางสังคม ผลประโยชน์ หรือวัตถุประสงค์ของสื่อมวลชน” จากคำกล่าวดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประเด็นและแง่มุมในการนำเสนอข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าสื่อมวลชนเลือกนำเสนอภาพพระสงฆ์ผู้กระทำผิดอย่างไรด้วยกลวิธีทางภาษาใด และการนำเสนอภาพดังกล่าวมีความคิดความเชื่อ ทศนคติ หรืออุดมมุ่งหมายใดอยู่เบื้องหลัง รวมถึงศึกษาผลทางอุดมการณ์ที่อาจมีผลต่อสังคมจากการเลือกนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิด

ในบรรดากลุ่มข้อมูลข่าว ข่าวออนไลน์ถือเป็นข่าวที่ผู้อ่านเข้าถึงได้ตลอดเวลาตามต้องการ และกระจายไปยังผู้อ่านจำนวนมากได้ในเวลาอันสั้น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2563) ได้รายงานไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2562 มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 75.3 ของประชากรทั้งหมด และใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเวลาเฉลี่ย 11 ชั่วโมง 25 นาทีต่อวัน นอกจากนี้ข่าวออนไลน์ยังไม่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่เหมือนกับในหนังสือพิมพ์ ทำให้ผู้สื่อข่าวสามารถเลือกสรรถ้อยคำมานำเสนอข่าวได้อย่างอิสระตามความต้องการ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกข่าวออนไลน์เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวแทนโดยใช้แนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในวาทกรรมข่าวที่ผ่านมามีหลายประเด็น เช่น ภาพตัวแทนนักโทษและการประหารชีวิตของธีระยุทธ สุริยะ (2554) ภาพตัวแทนคนอีสานของสุภัทร แก้วพัตร (2559) ภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษของนครินทร์ สำเภาพล (2562) ภาพตัวแทนของนักเรียนอาชีวะของสิริภัทร เชื้อกุล (2563) เป็นต้น แต่ยังไม่มียงานวิจัยใดที่ศึกษาภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดโดยใช้แนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และจากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับพระสงฆ์หรือ

พระพุทธศาสนาในวาทกรรมสื่อสารมวลชนก็พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในสาขานิเทศศาสตร์ที่มีแนวทางการศึกษาเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) อีกทั้งยังพบงานวิจัยของกาญจนา เจริญเกียรติบวร (2543) ที่เป็นงานวิจัยในสาขาภาษาศาสตร์ แต่งานวิจัยดังกล่าวยังจำกัดขอบเขตอยู่เพียงแค่ข่าววัดพระธรรมกายเท่านั้น ปัจจุบันยังไม่มียานวิจัยใดศึกษาการประกอบสร้างภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในวาทกรรมข่าวออนไลน์โดยใช้มุมมองทางภาษาศาสตร์โดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าสื่อมวลชนนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดอย่างไร ผ่านกลวิธีทางภาษาใดบ้าง และสัมพันธ์กับปริบทสังคมวัฒนธรรมอย่างไร ผลการวิจัยในครั้งนี้อาจช่วยสร้างความตระหนักรู้ต่อพลังของภาษาในการประกอบสร้างและนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดที่รุนแรง ซึ่งอาจมีผลต่อการรับรู้ความคิด และทัศนคติของผู้รับสาร โดยที่ผู้รับสารไม่ทันได้ตระหนัก

## 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดที่สัมพันธ์กับกลวิธีทางภาษาในตีบทวาทกรรมข่าวออนไลน์

2.2 เพื่อวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับภาพตัวแทนของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในวาทกรรมข่าวออนไลน์

## 3. ขอบเขตข้อมูลและระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 ศึกษาและทบทวนเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1) ขั้นตอนการเลือกเว็บไซต์ข่าว SimilarWeb (2020) ได้นำเสนอว่าเว็บไซต์ประเภท News and Media ในประเทศไทยที่มีผู้เข้าชมมากที่สุด 3 อันดับแรก

ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน พ.ศ. 2563 ได้แก่ เว็บไซต์สนุกดอทคอม (<https://www.sanook.com>), ไทยรัฐออนไลน์ (<https://www.thairath.co.th>) และ ข่าวสดออนไลน์ (<https://www.khaosod.co.th>) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกเว็บไซต์ข่าว ทั้ง 3 เว็บไซต์นี้เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

2) ขั้นตอนการกำหนดเกณฑ์การเก็บข้อมูลข่าวที่พระสงฆ์เป็นผู้กระทำผิด ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกข่าว โดยหากพระสงฆ์ในข่าวกระทำหรือละเมิดกฎในเอกสารต่อไปนี้ถือว่ามีความผิด คัมภีร์มหาวิภังค์ ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 คำสั่งมหาเถรสมาคม พ.ศ. 2521-2538 และประกาศคณะสงฆ์ พ.ศ. 2445-2503 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีเงื่อนไขอีกข้อหนึ่งที่สำคัญคือ ผู้กระทำผิดจะต้องกระทำผิดขณะอยู่ในสมณเพศเท่านั้น มิใช่กระทำผิดขณะอยู่ในสถานภาพฆราวาส

3) ขั้นตอนการเก็บข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิด ผู้วิจัยเก็บข้อมูลข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในทั้ง 3 เว็บไซต์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2563 โดยใช้คำค้นและป้ายกำกับ (tag) ว่า “พระ สงฆ์ พระสงฆ์” โดยปรากฏข้อมูลทั้งหมด 986 ตัวยก จากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา โดยเรียงข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในแต่ละเว็บไซต์ แต่ละกลุ่มฐานความผิดตามลำดับวันและเวลาที่เผยแพร่ข่าว แล้วเลือกเก็บข่าวแต่ละเว็บไซต์ แต่ละกลุ่มฐานความผิดในรูปแบบข่าววันข่าว สดท้ายจะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จำนวน 495 ตัวยก

3.3 ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ว่ามีภาพใดบ้าง แต่ละภาพสัมพันธ์กันอย่างไร จากนั้นวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติ

ทางสังคมวัฒนธรรมตามลำดับ โดยใช้กรอบมิติทั้งสามสำหรับการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ของ Fairclough (1992, 1995a, 1995b) เป็นหลักในการวิเคราะห์

### 3.4 เรียบเรียง สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย

## 4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

### 4.1 ภาพตัวแทน (representation)<sup>2</sup>

Hall (1997, p. 17; 2003, p. 17) ได้กล่าวถึงมโนทัศน์เรื่องภาพตัวแทน (representation) ไว้หมายถึง “กระบวนการประกอบสร้างความหมายผ่านภาษาหรือสัญลักษณ์เพื่อนำเสนอภาพสิ่งต่าง ๆ ในความคิด โดยไม่ได้เป็นกระบวนการที่ตรงไปตรงมา เพราะผ่านการตัดสินใจ ประเมินค่า และให้ความหมายสิ่งต่าง ๆ ของผู้ผลิตภาพตัวแทนนั้นด้วย” ตามความคิดของ Hall (1997, 2003) ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการประกอบสร้างความหมายในความคิดในมุมมองที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมว่า วาทกรรมเป็นกลไกการประกอบสร้างความหมาย ความหมายที่ประกอบสร้างขึ้นนั้นมีลักษณะเป็น “ความรู้” หรือ “ชุดความคิด” ซึ่งสถาปนาจาก “ความจริง” ชุดหนึ่งขึ้นมาเพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ การศึกษาการประกอบสร้างความหมายตามมูมนี่จึงสนใจเหตุผลเบื้องหลังและผลกระทบที่เกิดจากการสร้างความหมายผ่านวาทกรรม (Hall 1997, 2003, อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2561, น. 103)

<sup>2</sup> ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ representation นั้น Fairclough (1992, 1995a) ได้กล่าวถึง 2 แนวคิด ได้แก่ discourse representation และ social representation โดย discourse representation เป็นการศึกษาการใช้เสียงหรือคำศัพท์ของบุคคลในการบรรยายข่าว (Fairclough, 1995a, p. 79) ส่วน social representation เป็นการศึกษาพัฒนาตบและสถานการณ์เฉพาะที่สร้างเงื่อนไขให้เกิดการตีความระหว่างภาพตัวแทนกับบริบทสังคม (Fairclough, 1992, pp. 215-218) แต่อย่างไรก็ดี แนวคิดทั้งสองนี้ไม่ตรงกับประเด็นการวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน (representation) ของ Hall (1997, 2003) เป็นพื้นฐาน เพื่อทำให้เห็นการประกอบสร้างภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดและเหตุผลเบื้องหลังของการนำเสนอภาพตัวแทนดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้งานวิจัยที่ศึกษาภาพตัวแทนตามแนวคิดของ Hall (1997, 2003) หลายเรื่องจึงสนใจบทบาทของวาทกรรมในการนำเสนอภาพตัวแทน และนำกรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาการประกอบสร้างและนำเสนอภาพตัวแทน ตลอดจนศึกษาเหตุผลเบื้องหลังของการนำเสนอภาพตัวแทน เช่น งานของธีรยุทธ สุริยะ (2554) งานของสุภัทร แก้วพัตร (2559) งานของนครินทร์ สำเนาพล (2562) และงานของสิริภัทร เชื้อกุล (2563) เป็นต้น

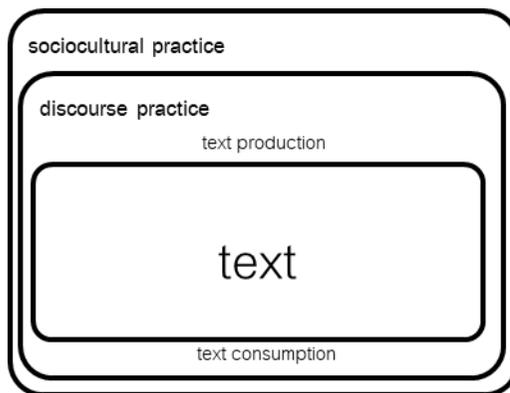
#### 4.2 วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (critical discourse analysis)

Fairclough (1989) ถือเป็นผู้คิดค้นและบุกเบิกแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (critical discourse analysis - CDA) ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับบริบทสังคมวัฒนธรรม เพื่อเข้าใจความเป็นไปของสังคมและทำให้เห็นการใช้อำนาจ การครอบงำ ความไม่เท่าเทียมกันทางชนชั้น เพศสภาพ หรือเชื้อชาติที่แฝงอยู่ในตัวบท Fairclough (1992, p. 97) ได้กล่าวถึงเหตุผลของการเลือกใช้คำว่า “critical” หรือ “วิพากษ์” ไว้ว่า แนวทางเชิงวิพากษ์สำหรับการวิเคราะห์วาทกรรมนั้น จะทำให้เห็นการวิเคราะห์ที่ระจ่างชัดมากขึ้น เพราะจะเผยให้เห็นการเชื่อมโยงระหว่างกลวิธีการสร้างตัวบทกับความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์และการใช้อำนาจนั้น ซึ่งโดยปกติจะแอบแฝงอยู่ในตัวบทได้อย่างแยบยล หากผู้รับสารบริโภคและตีความตัวบทก็จะได้รับผลของอุดมการณ์และการใช้อำนาจนั้นที่แอบแฝงได้โดยไม่รู้ตัว

Fairclough (1992, 1995a, 1995b) เน้นย้ำว่าแนวทางการวิเคราะห์วาทกรรมต้องทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับบริบทสังคมวัฒนธรรม เนื่องจากทั้งสองมีความสัมพันธ์กันแบบวิภาษ (dialectical relation) กล่าวคือ บริบทสังคมวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการผลิตวาทกรรมของคนในสังคม ขณะที่วาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นก็มีอิทธิพลต่อบริบทสังคมวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน ดังนั้นเขาจึงได้นำเสนอกรอบวิเคราะห์วาทกรรมดังนี้

## แผนภูมิที่ 1

กรอบมิติทั้งสามสำหรับการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Fairclough, 1992, 1995a, 1995b)



มิติที่ 1 ตัวบท (text) จะมุ่งเน้นการวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาในตัวบทอย่างละเอียด เพราะการเลือกใช้รูปภาษาของผู้ผลิตตัวบทย่อมแสดงให้เห็นถึงความคิด ความเชื่อบางอย่างของผู้ผลิตตัวบทด้วยเช่นกัน

มิติที่ 2 วิธีปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice) จะมุ่งเน้นการวิเคราะห์เกี่ยวกับกระบวนการผลิตตัวบทและการเผยแพร่ตัวบทของผู้ส่งสาร (text production) รวมไปถึงการวิเคราะห์กระบวนการบริโภคตัวบทและตีความตัวบทของผู้รับสาร (text consumption)

มิติที่ 3 วิธีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (sociocultural practice) จะมุ่งเน้นการวิเคราะห์บริบทสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการผลิตตัวบท ในขณะเดียวกันก็จะวิเคราะห์อิทธิพลของตัวบทที่สร้างขึ้นว่ามีผลต่อสังคมวัฒนธรรมอย่างไร

การศึกษาในครั้งนี้จะมุ่งวิเคราะห์ภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเพื่อให้ทราบถึงกลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทน ตลอดจนจนบริบทสังคมวัฒนธรรมที่เป็น

ตัวกำหนดการใช้ภาษาในตัวบท ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกกรอบมิติทั้งสามสำหรับการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์มาเป็นกรอบหลักในการศึกษาครั้งนี้

## 5. รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องภาพตัวแทนด้วยแนวทางวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในวาทกรรมข่าว เช่น งานของธีรยุทธ สุริยะ (2554) ที่ศึกษาภาพตัวแทนของนักโทษประหารชีวิตและการประหารชีวิตในหนังสือพิมพ์รายวันไทย งานของสุภัทร แก้วพัตร (2559) ที่ศึกษาภาพตัวแทนคนอีสานในหนังสือพิมพ์ระดับชาติและระดับท้องถิ่น งานของนครินทร์ สำภาพล (2562) ที่ศึกษาภาพตัวแทนบุคคลพ้นโทษในหนังสือพิมพ์รายวันไทย งานของสิริภัทร เชื้อกุล (2563) ที่ศึกษาภาพตัวแทนผู้เรียนอาชีวศึกษาในหนังสือพิมพ์รายวันไทย งานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการประกอบสร้างภาพตัวแทนของบุคคลในวาทกรรมข่าวจะสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ความคิด หรือ ค่านิยมบางประการของสื่อมวลชน จากการทบทวนงานวิจัยกลุ่มดังกล่าวจะเห็นว่ามีการศึกษาภาพตัวแทนของบุคคลในวาทกรรมข่าวที่หลากหลาย แต่ยังไม่มียงานวิจัยใดที่ศึกษาภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในวาทกรรมข่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประเด็นนี้อย่างละเอียดต่อไป

ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาประเด็นพระสงฆ์หรือพระพุทธศาสนาในวาทกรรมสื่อสารมวลชน ส่วนใหญ่จะอยู่ในสาขานิติศาสตร์ที่มีแนวทางการศึกษาเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ได้แก่ งานของรัตนวัตี เทพช่วยสุข (2539) งานของสุจิตรา เหลืองชูเกียรติ (2543) และงานของอนรรักษ์ สบายสุข (2552) ที่กล่าวตรงกันว่าสื่อมวลชนนำเสนอเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ไปทางลบมากกว่า และภาษาที่ใช้รายงานข่าวก็มีความรุนแรงมาก งานของจำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2548) ก็ชี้ให้เห็นสาเหตุของการนำเสนอข่าวพระสงฆ์ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ได้แก่

เหตุผลด้านธุรกิจ เหตุผลเชิงเตี๋ยนสติ เหตุผลเชิงสะท้อนปัญหาสังคม เหตุผลเชิงความรับผิดชอบต่อสังคม เหตุผลเชิงวิชาการ และเหตุผลเชิงทำลายพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยยังพบงานวิจัยในสาขาภาษาศาสตร์ คือ งานของกาญจนา เจริญเกียรติบรร (2543) ที่ศึกษาการนำเสนอภาพของวัดพระธรรมกายในด้านลบที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ ผลการศึกษางานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มองว่าวัดพระธรรมกายเป็น “กลุ่มคนอันตรายต่อสังคมและพระพุทธศาสนา” หนังสือพิมพ์มีบทบาทในแง่สังคมและแง่จิตวิทยาที่ทำให้เกิดมุมมองลบต่อวัดพระธรรมกาย อย่างไรก็ตามงานของกาญจนายังจำกัดอยู่เพียงแค่พระสงฆ์ในสังกัดวัดพระธรรมกายเท่านั้น แต่งานวิจัยนี้มุ่งประเด็นไปที่การนำเสนอภาพพระสงฆ์ผู้กระทำผิดทั่วไปในวาทกรรมข่าวออนไลน์ สุดท้ายงานวิจัยทั้งหมดนี้จะเป็นแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการศึกษาต่อไป

## 6. ภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดที่สื่อผ่านกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมข่าวออนไลน์

ผู้วิจัยพบว่ามีกลวิธีทางภาษาในวาทกรรมข่าวออนไลน์ที่สื่อภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดทั้งสิ้น 7 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวลี การเลือกใช้คำ การเล่าเรื่อง การใช้มูลบท การใช้สัทพจน์ และการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ ดังตารางต่อไป

## ตารางที่ 1

ความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิด

ภาพตัวแทน พระสงฆ์ผู้กระทำผิด	กลวิธี <sup>3</sup>							ความถี่	ร้อยละ
	การใช้คำเรียก	การใช้กริยาวลี	การเลือกใช้คำ	การเล่าเรื่อง	การใช้บุพบท	การใช้สรรพนาม	การใช้คำถามเชิงภาพคิด		
1. บุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับ ความเป็นพระ	547	2,616	16	365	23	518	-	4,085	88.67
1.1 บุคคลที่กระทำผิดกฎหมาย	325	513	-	-	-	317	-	1,155	25.07
1.2 บุคคลที่มีเมาสุราและยาเสพติด	40	625	-	55	-	47	-	767	16.65
1.3 บุคคลที่ลุ่มหลงในกามารมณ์	34	514	-	34	-	62	-	644	13.98
1.4 บุคคลที่มีจิตใจโหดเหี้ยม	42	417	-	69	-	21	-	549	11.91
1.5 บุคคลที่วิปริตผิดเพศ	32	206	-	18	-	-	-	256	5.56
1.6 บุคคลที่ละโมภโลกมาก	40	102	-	41	-	58	-	241	5.23
1.7 บุคคลที่มอมเมาประชาชน	34	127	-	6	-	12	-	179	3.89
1.8 บุคคลที่กระทำผิดซ้ำซาก	-	-	16	129	23	-	-	168	3.65
1.9 บุคคลที่เจ้าเล่ห์	-	87	-	-	-	-	-	87	1.89
1.10 บุคคลที่ครองตนอยู่ในความประมาท	-	25	-	13	-	1	-	39	0.84
2. บุคคลที่สร้างความเสียหายให้แก่สังคมและ พระพุทธศาสนา	127	219	-	-	11	-	32	389	8.44
2.1 บุคคลที่สังคมไม่ยอมรับเลื่อมใสศรัทธา	52	173	-	-	8	-	32	265	5.75
2.2 บุคคลที่ทำลายศาสนา	75	46	-	-	3	-	-	124	2.69
3. บุคคลที่สมควรถูกดำเนินประณามและขับไล่ ให้พ้นจากพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์โดยรวม	-	487	43	185	-	1	-	716	15.54
ถ้อยคำที่สื่อภาพตัวแทนทั้งหมด								4,607	100.00

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่า มีกลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิด 7 กลวิธี กลวิธีที่สำคัญและโดดเด่นมากที่สุดคือการใช้กริยาวลี สื่อมวลชนจะใช้ถ้อยคำบรรยายการกระทำ พฤติกรรม อាកาร หรือสภาพของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดอย่างละเอียดชัดเจน เพื่อให้ให้เห็นภาพด้านลบของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเด่นชัดยิ่งขึ้น ส่วนกลวิธีที่โดดเด่นรองลงมา ได้แก่ การใช้คำเรียกการเล่าเรื่อง

<sup>3</sup> บางถ้อยคำสามารถสื่อภาพตัวแทนได้มากกว่าหนึ่งภาพ

และการใช้สับสนตามลำดับ การใช้คำเรียกจะทำให้เห็นมุมมองทางลบของสื่อมวลชน ที่มีต่อพระสงฆ์ผู้กระทำผิดได้อย่างชัดเจน ส่วนการเล่าเรื่องจะทำให้เห็นการให้รายละเอียดต่าง ๆ ในเหตุการณ์ข่าวเพื่อสื่อภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิด และการใช้สับสน โดยส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องกฎหมายเพื่อให้เห็นว่าพระสงฆ์ผู้กระทำผิด ได้มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเพราะมีพฤติกรรมขัดต่อหลักกฎหมายบ้านเมือง กลวิธีทางภาษาทั้งหมดนี้ใช้เพื่อนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิด 3 ภาพหลัก ดังนี้

**6.1 ภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับความเป็นพระ** หมายถึง การนำเสนอภาพว่าพระสงฆ์ผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎหมาย พระธรรมวินัย และระเบียบคณะสงฆ์ ซึ่งให้เห็นว่าพระสงฆ์รูปนั้นมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับความเป็นพระสงฆ์ แบ่งออกเป็นภาพย่อย ดังนี้

**6.1.1 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่กระทำผิดกฎหมาย** คือ การนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่ามีพฤติกรรมขัดต่อกฎหมาย กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 3 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก (referring term) ซึ่งหมายถึง การเลือกใช้คำศัพท์เพื่อเรียกบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยจะมุ่งวิเคราะห์การใช้คำเรียกพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นหลัก การใช้กริยาวลีซึ่งหมายถึงการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อบรรยายเหตุการณ์ การกระทำ ความรู้สึก หรือสภาพของบุคคลที่อยู่ในตัวบท และการใช้สับสน (intertextuality) ซึ่งหมายถึงการใช้ตัวบทหรือวาทกรรมอื่นแทรกอยู่ในตัวบทที่กำลังศึกษาอยู่ (Fairclough, 1992, p. 84) ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

- (2) ตำรวจ สภ.จชชย ... พบมีพีชกระท่อม 22 ใบ ทราบชื่อพระอรรณู เชื้อแถว อายุ 21 ปี ซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาเมียาเสพติดให้โทษ (พีชกระท่อม) ไว้ในครอบครอง โดยผิดกฎหมาย และนำตัวผู้ต้องหาไปให้เจ้าอาวาสทำการสึก พร้อมนำส่งดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

(ข่าวสดออนไลน์, 26 ตุลาคม 2559)

จากตัวอย่างที่ 2 จะเห็นว่ามีการใช้คำเรียกพระสงฆ์ผู้กระทำผิดด้วยการใช้คำศัพท์ทางกฎหมายว่า “ผู้ต้องหา” อีกทั้งยังมีการใช้กริยาวลีแสดงสภาพที่ผิดกฎหมายว่า “ตกเป็นผู้ต้องหา” นอกจากนี้ยังมีการใช้กริยาวลีสื่อการดำเนินการทางกฎหมายว่า “ดำเนินคดี” สุดท้ายมีการใช้สหพทโดยการกล่าวอ้าง “กฎหมาย” เพื่อแนะนำความว่าพระสงฆ์เป็นผู้กระทำผิดกฎหมาย

**6.1.2 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่มัวเมาสุราและยาเสพติด** คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นผู้เสพหรือเกี่ยวข้องกับสุราและยาเสพติด กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 4 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวลี การเล่าเรื่อง (narration) ซึ่งหมายถึงการเลือกใช้ถ้อยคำบรรยายเหตุการณ์หรือแสดงการดำเนินการไปของเหตุการณ์ตามลำดับเวลา และการใช้สหพท ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

- (3) วัดแอลกอฮอล์พุ่งปรืด! พระชี้เมาไววาย ชดเหล่าขามดขวด ยอมรับดื่มแล้ว  
หลับสบาย

(ข่าวสดออนไลน์, 18 พฤษภาคม 2562)

จากตัวอย่างที่ 3 จะเห็นว่ามีการใช้คำเรียกพระสงฆ์ผู้กระทำผิดด้วยการระบุพฤติกรรมการดื่มสุราว่า “พระชี้เมา” มีกริยาวลีสื่อการเสพของมีนเมาว่า “ชดเหล่าขามดขวด” เมื่อเสพของมีนเมาแล้วก็จะมีพฤติกรรมมีนเมาต่อเนื่องมาว่า “เมา” และมีการใช้ความรุนแรงทางคำพูดว่า “ไววาย” ตามมา ถือเป็น การเน้นย้ำภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นบุคคลที่มัวเมาสุราและยาเสพติดให้เด่นชัดขึ้น

- (4) เจ้าหน้าที่บุกเข้ารวบจับนายศราวุธ หรือ “ทิ่ง” อายุ 35 ปี ขณะเป็นพระภิกษุสงฆ์ ... พบยาไอซ์ น้ำหนัก 0.8 กรัม บรรจุในถุงซองกาแฟสีน้ำตาล และยาบ้าจำนวน 28 เม็ด อยู่ในถุงพลาสติกสีดำ ... ดำเนินคดีในข้อหา มียาเสพติดประเภท 1 (ยาไอซ์, ยาบ้า) เพื่อเสพและจำหน่าย

(สนुकตทคคคค, 9 กุมภาพันธ์ 2562)

จากตัวอย่างที่ 4 ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นกลวิธีการเล่าเรื่องด้วยการให้รายละเอียดจำนวน น้ำหนัก และลักษณะของกลางยาเสพติด และส่วนที่ขีดเป็นจุดไข่ปลาเป็นการใช้สทททเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กลวิธีทั้งหมดนี้เป็นการเพิ่มระดับความรุนแรงของการกระทำผิดและเน้นย้ำภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นบุคคลที่มีมั่วเมาสุราและยาเสพติดให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น

**6.1.3 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่ลุ่มหลงในกามารมณ์** คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นผู้ฝักใฝ่และหมกมุ่นในกามารมณ์ ทั้งที่คู่กรณีจะสมยอมหรือไม่ก็ตาม กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 4 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวลี การเล่าเรื่อง และการใช้สททท ซึ่งมีตัวอย่างต่อไปนี้

- (5) จากกรณีมีภาพของพระภิกษุหนึ่งรูปหนึ่ง ... ขณะกำลังวิดีโอคอลกับสีกาคนหนึ่ง โดยมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ไซวอวัยวะเพศ และคุยลักษณะเช็กซีโฟนกับสีกาคนหนึ่ง พร้อมทั้งชวนสีกา มาร่วมหลับนอนภายในวัด

(ไทยรัฐออนไลน์, 12 มิถุนายน 2561)

จากตัวอย่างที่ 5 ส่วนที่เป็นจุดไข่ปลาเป็นการใช้คำเรียกพระสงฆ์ผู้กระทำผิดด้วยการระบุพฤติกรรมเชิงผู้สาวว่า “พระภิกษุหนึ่งรูปหนึ่ง” ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นการเล่าเรื่องด้วยการใช้กริยาวลีบรรยายรายละเอียดพฤติกรรมการกระทำอนาจารทางเพศ ถือเป็น

การเน้นย้ำภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่ลุ่มหลงในกามารมณ์ให้เด่นชัดขึ้น

- (6) ชุดสืบสวนภาค 5 นำหมายจับข้อหา “กระทำชำเราเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี โดยเด็กนั้น จะยินยอมหรือไม่ก็ตามเข้าจับกุมตัว พระสุนทร จักรสาน (ข่าวสดออนไลน์, 24 กุมภาพันธ์ 2560)

จากตัวอย่างที่ 6 ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นการใช้สหพทเกี่ยวกับกฎหมาย การกระทำอนาจาร เป็นการแนะนำพระสงฆ์รูปดังกล่าวกระทำผิดกฎหมายเพราะ มีพฤติกรรมการกระทำอนาจารผู้อื่น

**6.1.4 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่มีจิตใจโหดเหี้ยม** คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นผู้มีแต่ความโกรธและโมโห ขาดความยับยั้งชั่งใจ จนนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย จิตใจ หรือเสียชีวิต กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 4 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวลี การเล่าเรื่อง และการใช้สหพท ซึ่งมีตัวอย่างต่อไปนี้

- (7) รองเจ้าอาวาสอำมหิต ใช้ขวานสับคอฆ่าโหดหนุ่มใหญ่ .... ก่อนบังคับลูกศิษย์ และสามเณรชุดดินหามศพไปโยนลงหลุมแล้วโบกปูนปิดทับอำพรางไว้หลังวัด ญาติเห็นเหยื่อหายไปเข้าแจ้งตำรวจตามหา ขณะที่ไลน์ทมิฬรู้ตัวเรื่องแดง ถลกจิวรแผ่นออกจากวัด

(ไทยรัฐออนไลน์, 24 ตุลาคม 2560)

จากตัวอย่างที่ 7 จะเห็นว่ามีการใช้คำเรียกพระสงฆ์ผู้กระทำผิดด้วยการระบุพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงว่า “รองเจ้าอาวาสอำมหิต” “ไลน์ทมิฬ” อีกทั้งยังมี

การใช้คำเรียกผู้เสียหายว่า “เหยื่อ” ซึ่งทำให้เห็นว่าผู้ถูกกระทำเป็นผู้อ่อนแอและเป็นผู้ได้รับผลจากการกระทำที่รุนแรงและโหดเหี้ยมของพระสงฆ์ผู้กระทำผิด ส่วนที่ขีดเส้นจุดไข่ปลาเป็นการใช้กริยาวลีสื่อความหมายการใช้ความรุนแรงอย่างละเอียด

- (8) ที่เกิดเหตุพบศพพระวิฑิต มั่นแร่ อายุ 42 ปี สวมสบงและอังสะ ไม่ห่มจีวร นอนหงายจมเลือดบนพื้น มีบาดแผลถูกแทงด้วยของมีคมที่ลำคอ 1 แผล หัวไหล่ซ้าย 2 แผล หน้าท้อง 1 แผล และชายโครงซ้าย 1 แผล รวม 5 แผล ใกล้กันมีกรรไกรตัดหญ้าเป็นอันเลือด 1 อันวางอยู่ คาดว่าเป็นอาวุธสื่อฆณะ เก็บไว้เป็นหลักฐาน พระสรรเพ็ชรให้การรับสารภาพไม่พอใจที่พระวิฑิต ตะโกนเรียกขณะนอนหลับอยู่ในกุฏิออกมาต่อว่าจนเรื่องบานปลายถึงขั้นฆ่ากันตายคาวัด ตำรวจให้กล่าวคำลาสิกข์ คุณตัวดำเนินคดีในข้อหาฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

(ไทยรัฐออนไลน์, 23 ตุลาคม 2560)

จากตัวอย่างที่ 8 ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นการเล่าเรื่องด้วยการให้รายละเอียดสภาพของผู้ตายและอาวุธที่ใช้ อีกทั้งส่วนที่ขีดเส้นใต้สองเส้นเป็นการใช้กริยาวลีที่แสดงความรู้สึกไม่พอใจ บอกลาเหตุของการกระทำผิด แต่สาเหตุนั้นไม่สมเหตุสมผลที่จะก่อให้เกิดการกระทำผิด ซ้ำให้เห็นว่าพระสงฆ์ผู้กระทำผิดขาดความยับยั้งชั่งใจสุดท้ายส่วนที่ขีดเส้นจุดไข่ปลาเป็นการใช้สหบทกฏหมายการฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา

**6.1.5 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่วิปริตผิดเพศ** คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นผู้มีความผิดปกติทางเพศ เพราะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศหรือมีพฤติกรรมการกระทำอนาจารทางเพศที่มีผู้ถูกกระทำเป็นเพศชาย ถือเป็นเรื่องที่ผิดพระธรรมวินัย กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 3 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวลี และการเล่าเรื่อง ซึ่งมีตัวอย่างต่อไปนี้

(9) เสื่อมสุด ๆ ภาพอ่อน หลวงพี่สายเหลือง อมลกเขาเด็กวัด

(ข่าวสดออนไลน์, 17 มิถุนายน 2562)

จากตัวอย่างที่ 9 จะเห็นว่ามีการใช้คำเรียกพระสงฆ์ผู้กระทำผิดด้วยการระบุพฤติกรรมร่วมกันเพศทางทวารหนักว่า “หลวงพี่สายเหลือง” และมีการใช้กริยาวลีสื่อความหมายการอนาจารล่วงละเมิดผู้เสียหายที่เป็นเพศชายว่า “อมลกเขาเด็กวัด”

(10) ครอบครัวของเด็กชายเอ (นามสมมุติ) สามเณรวัย 15 ปี ร้องว่าถูกเจ้าสำนักสงฆ์... ล่วงละเมิดทางเพศมาหลายเดือนทั้งให้อมลกเขา และมีเพศสัมพันธ์กับเด็กทางทวารหนักจนฉีกขาดและอักเสบ

(สนุกดอทคอม, 13 สิงหาคม 2563)

จากตัวอย่างที่ 10 ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นการเล่าเรื่องด้วยการให้รายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศของพระสงฆ์ผู้กระทำผิด และสภาพของสามเณรผู้เสียหายซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงในการล่วงละเมิดทางเพศ

**6.1.6 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่ละโมภโลกมาก** คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นผู้มีแต่ความโลภ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความโลภในทรัพย์สินเงินทอง กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 4 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวลี การเล่าเรื่อง และการใช้สหพท ซึ่งมีตัวอย่างต่อไปนี้

(11) อดีตเจ้าคุณธงชัย วัดสระเกศฯ ผู้ต้องหาคดีเงินทอนวัด เดินทางมาขึ้นศาลฟ้องร่วมกับพวก 5 คน ทุจริตเบียดบังงบประมาณ พศ. 69.7 ล้านบาท ไปเป็นประโยชน์ของตน ผ่านโครงการอบรมคุณธรรม-เผยแผ่กิจการพระพุทธศาสนา ช่วงปี 58-59 ในข้อหาร่วมกันฟอกเงิน

(ไทยรัฐออนไลน์, 19 กุมภาพันธ์ 2563)

จากตัวอย่างที่ 11 ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นการใช้คำศัพท์ทางกฎหมายในคดีทุจริตเรียกพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่า “ผู้ต้องหาคดีเงินทอนวัด” ส่วนที่ขีดเส้นใต้สองเส้นเป็นการใช้กริยาวลีสื่อความหมายทุจริต ขณะที่ส่วนที่ขีดเส้นจุดไข่ปลาเป็นส่วนที่เล่าเรื่องให้รายละเอียดเพิ่มเติมด้วยมูลค่าความเสียหายของการทุจริตจากเงินโครงการทางพุทธศาสนาเป็นเงินผลประโยชน์ของตนเอง และส่วนที่ขีดเส้นใต้ทึบจะเป็นการใช้สหบทกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน

- (12) ตะลิ่ง เป็นรักษาการเจ้าอาวาสไม่ถึง 2 ปี สุบเงินวัดซึ่งเป็นเงินทำนุญาติโยมกว่า 12 ล้านบาท หายเข้ากลีบเมฆ

(ไทยรัฐออนไลน์, 29 กุมภาพันธ์ 2559)

จากตัวอย่างที่ 12 จะเห็นว่ามีการใช้กริยาวลีสื่อการทุจริตข้อโกงด้วยการระนุแหล่งที่มาของเงินคือเงินจากการทำบุญของญาติโยมและมูลค่าความเสียหายที่พระสงฆ์ผู้กระทำผิดได้ข้อโกงเงินไป

**6.1.7 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่มอมเมาประชาชน** คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นผู้ชี้้นำให้ประชาชนหลงผิด จนนำไปสู่หนทางแห่งความเสื่อมของชีวิต กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 3 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวลี การเล่าเรื่อง และการใช้สหบท ซึ่งมีตัวอย่างต่อไปนี้

- (13) ตำรวจบุกจับพระลูกวัด ... ทำตัวเป็นพ่อค้ายาเสพติด ... แบ่งขายให้วัยรุ่นนำตัวไปให้สมภารวัดทำพิธีสึก

(ไทยรัฐออนไลน์, 5 กันยายน 2560)

จากตัวอย่างที่ 13 จะเห็นว่ามีการใช้กริยาวลีแสดงสภาพว่า “เป็นพ่อค้ายาเสพติด” โดยคำว่า “พ่อค้ายาเสพติด” เป็นคำเรียกพระสงฆ์ผู้กระทำผิดที่ระบุพฤติกรรม

เกี่ยวกับการค้ายาเสพติด ทั้งยังมีการใช้กริยาวลีสื่อความหมายค้ายาเสพติดที่มีประชาชนเป็นผู้รับผลจากการกระทำผิดว่า “แบ่งขายให้วัยรุ่น” กลวิธีทางภาษาเหล่านี้มีส่วนนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นบุคคลที่มอมเมาประชาชน

- (14) โดยหลังจากพระชัยชนะ ได้นั่งเทศนาเป็นเวลากว่า 2 ชั่วโมง บรรดาลูกศิษย์ที่เชื่อถือและศรัทธาอย่างล้นเหลือ ตลอดจนนักเสี่ยงโชคกว่า 2,000 คน ที่ต่างนั่งฟังอยู่ในบริเวณเพิงพักชั่วคราว จนล้นออกมาข้างนอก ไม่นานไปไหนเพื่อมารับใบปริศนาธรรม ใบเลขเด็ด ... โดยใบปริศนาธรรมของงวดที่ผ่านคือ เลข 33 และ 35 ส่วนเลขปริศนาธรรมที่ได้ใหม่คือเลข 31 70 69 และ 29 เพื่อลุ้นในงวดวันที่ 1 ก.ค. 62 นี้

(ข่าวสดออนไลน์, 1 กรกฎาคม 2562)

จากตัวอย่างที่ 14 ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นการเล่าเรื่องด้วยการให้รายละเอียดเหตุการณ์การใบเลขปริศนาธรรมของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเพื่อให้ประชาชนนำไปเสี่ยงโชค ถือเป็น การเน้นย้ำภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นบุคคลที่มอมเมาประชาชนให้เด่นชัดมากขึ้น

**6.1.8 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่กระทำผิดซ้ำซาก** คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นผู้กระทำผิดซ้ำหลายครั้ง กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 3 กลวิธี ได้แก่ การเล่าเรื่อง การเลือกใช้คำซึ่งหมายถึงการเลือกใช้คำหรือกลุ่มคำเพื่อขยายรายละเอียดของเหตุการณ์ เช่น ลักษณะการกระทำผิด จำนวนผู้กระทำผิด ทักษะเชิงลบที่มีต่อผู้กระทำผิด และการใช้มูลบท (presupposition) ซึ่งหมายถึงการสื่อความคิดความเชื่อบางอย่างที่มีมาอยู่ก่อนผ่านรูปภาษาบางชนิด (Levinson, 1983, p. 181) ซึ่งมีตัวอย่างต่อไปนี้

- (15) พระพิระพงศ์ อายุ 24 ปี ให้การรับสารภาพว่า ... ได้เสพกัญชามานาน เสพทุกวัน  
รวมถึงเสพยาบ้าด้วย ตลอดเวลาที่บวชเป็นพระ  
(สนुकคคทคคค, 25 มิถุนายน 2559)

จากตัวอย่างที่ 15 ส่วนที่ขีดเส้นใต้มีการใช้กริยาวลีสื่อการให้ของมีนเมา และมีส่วนขยายที่มีการเลือกใช้คำบ่งความถี่ของการเสพยาเสพติดว่า “เสพมานาน เสพทุกวัน...ตลอดเวลาที่บวชเป็นพระ” การเลือกใช้คำบ่งความถี่นี้จึงเป็นการสื่อภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นบุคคลที่กระทำผิดซ้ำซาก

- (16) ด.ญ.จอย เล่าว่า พระอุดม ได้ลอกจะให้กินขนม จึงตามไปที่บ้านของพระอุดม  
เมื่อไปถึงพระอุดม พยายามข่มขืนหลายครั้ง จนทนเจ็บไม่ไหว  
(ไทยรัฐออนไลน์, 4 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่างที่ 16 จะเห็นว่ามีการใช้รูปภาษาบ่งการเกิดซ้ำ (iteratives) ว่า “หลายครั้ง” ซึ่งสื่อมูลบทหรือความคิดที่มีมาอยู่ก่อนว่าพระสงฆ์รูปดังกล่าวเคยข่มขืนผู้เสียหายมาแล้วหลายครั้งก่อนที่จะถูกจับกุม

**6.1.9 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่เจ้าเล่ห์** คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นผู้ปกปิดความผิดของตนเองหรือ ล่อลวงให้ประชาชนหลงเชื่อให้ทำตามจนนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 1 กลวิธี ได้แก่ การใช้กริยาวลี ซึ่งมีตัวอย่างต่อไปนี้

- (17) จับคาฎฎิ! หลวงลุง ลวง 2 เด็กหญิงนั่งสมาธิ ก่อนทำอนาจารในวัด  
(ข่าวสดออนไลน์, 25 พฤษภาคม 2563)

จากตัวอย่างที่ 17 ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นการใช้กริยาวลีสื่อการล่อลวงให้ผู้เสียหายหลงเชื่อจนนำไปสู่การกระทำอนาจารหรือการล่วงละเมิดทางเพศ

**6.1.10 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่ครองตนอยู่ในความประมาท** คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นผู้ที่ประมาทในการขับชื้อยานพาหนะ จนเป็นเหตุให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 3 กลวิธี ได้แก่ การใช้กริยาวลี การเล่าเรื่อง และการใช้สหพท ซึ่งมีตัวอย่างต่อไปนี้

- (18) จากการสอบสวนเบื้องต้นทราบว่า พระรามฤทธิ์ ได้ขับรถมาด้วยความเร็ว เมื่อมาถึงบริเวณที่เกิดเหตุ ได้เฉี่ยวชนกับรถยนต์คู่กรณี แต่ไม่ยอมหยุดรถ ได้ขับต่อไปอีกกระทั่งเสียหลักลงข้างทางชนคนงานก่อสร้างได้รับบาดเจ็บ 2 ราย และเสียชีวิตในเวลาต่อมา 1 ราย พนักงานสอบสวนจึงได้แจ้งข้อกล่าวหาให้พระรามฤทธิ์ ผู้ต้องหาทราบว่า ขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

(ไทยรัฐออนไลน์, 7 กันยายน 2563)

จากตัวอย่างที่ 18 ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นการเล่าเรื่องด้วยการใช้กริยาวลีบรรยายรายละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านรับรู้ถึงการขับชื้อรถยนต์โดยประมาทของพระสงฆ์รูปดังกล่าวจนทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต ส่วนที่เป็นจุดไข่ปลาเป็นการใช้สหพทกฎหมายขับรถโดยประมาท เพื่อเป็นการเน้นย้ำภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นบุคคลที่ครองตนอยู่ในความประมาทให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น

**6.2 ภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่สร้างความเสี่ยงให้แก่สังคมและพระพุทธศาสนา** คือ การเสนอภาพที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากภาพตัวแทนกลุ่มแรก โดยมองว่าพระสงฆ์ผู้กระทำผิดสร้างความเสี่ยงให้แก่สังคมและพระพุทธศาสนา เมื่อประชาชนรับรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ผู้กระทำผิด

ก็จะเกิดความไม่ยอมรับเลื่อมใสศรัทธาในตัวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดและมองว่าพระสงฆ์ผู้กระทำผิดนั้นทำลายศาสนา แบ่งออกเป็น 2 ภาพตัวแทนย่อย ดังนี้

### 6.2.1 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่สังคมไม่ยอมรับเลื่อมใสศรัทธา

คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าหลังจากผู้คนรับรู้ถึงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดต่างก็มีปฏิกิริยาตอบกลับทางลบต่อตัวพระสงฆ์ผู้กระทำผิด แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมไม่ยอมรับและไม่เลื่อมใสศรัทธาพระสงฆ์รูปดังกล่าวอีกต่อไป กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 4 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวลี การใช้มูลบท และการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (rhetorical question) ซึ่งหมายถึงรูปประโยคคำถามที่ผู้ส่งสารไม่ได้ต้องการคำตอบจากผู้รับสาร แต่ต้องการให้ผู้รับสารมีความคิดคล้ายตามที่ผู้ส่งสารคาดหวังไว้ (Fowler, 1991, p. 40) ซึ่งมีตัวอย่างต่อไปนี้

- (19) กองปราบบุกจับ ไลน์อาละวาดต๋ากราดชาวบ้านล้มหมอนชิต 2 สร้างควมเอื่อมระอา ให้กับผู้พบเห็น ก่อนถูกคุมตัวส่งสำนักงานเจ้าคณะเขต  
(ข่าวสดออนไลน์, 13 ธันวาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ 19 จะเห็นว่ามีภาวะบุคลัลักษณะทางกายภาพของผู้กระทำผิดว่า “ไลน์” เพื่อลดทอนสถานภาพความเป็นพระสงฆ์ของผู้กระทำผิดลง และมีการใช้กริยาวลีสื่อความรู้สึกไม่พอใจหรือสังเวชใจของประชาชน แสดงให้เห็นถึงปฏิกิริยาตอบกลับทางลบของประชาชนที่มีต่อตัวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดหลังจากที่สังคมรับรู้พฤติกรรมของพระสงฆ์ผู้กระทำผิด เพื่อแสดงให้เห็นว่าประชาชนไม่เคารพศรัทธาพระสงฆ์ผู้กระทำผิด

- (20) แชรร์อ่อน!! หลวงพี่ถวายเป็นวันเกิด ชาวเน็ตติง เหมาะสมหรือไม่  
(สนุกดอทคอม, 29 กันยายน 2559)

จากตัวอย่างที่ 20 จะเห็นว่ามีการใช้กริยาวลีสื่อการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับความเป็นพระสงฆ์ว่า “ถวายเค้กวันเกิด” นอกจากนี้ยังมีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ว่า “เหมาะสมหรือไม่” เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงการกระทำของพระสงฆ์รูปดังกล่าว และชี้้นำให้ผู้อ่านมีความคิดคล้อยตามว่าพระสงฆ์ในข่าวมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับสมณเพศจนทำให้เกิดความไม่เคารพศรัทธาในตัวพระสงฆ์ผู้กระทำผิด

**6.2.2 พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่ทำลายศาสนา** คือ การเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าพระสงฆ์แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ขณะครองตนอยู่ในสมณเพศ พฤติกรรมดังกล่าวสร้างความเสื่อมเสียและมัวหมองแก่พระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์โดยรวม กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 3 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวลี และการใช้มูลบท ซึ่งมีตัวอย่างต่อไปนี้

(21) จับลึกลับ “มารศาสนา” คาถากฎิ-อาศัยผ้าเหลืองเสฟ-ค้ายานรก

(สนุกตอทคตอม, 9 กุมภาพันธ์ 2562)

จากตัวอย่างที่ 21 จะเห็นว่ามีการใช้คำเรียกพระสงฆ์ผู้กระทำผิดสื่อถึงพฤติกรรมที่ทำลายศาสนาว่า “มารศาสนา” และยังมีกริยาวลี “อาศัยผ้าเหลืองเสฟค้ายานรก” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์รูปดังกล่าวกระทำผิดด้วยการเสฟและค้ายาเสฟติดในขณะที่ยังครองตนอยู่ในสมณเพศ อันเป็นการเพิ่มระดับความรุนแรงและเน้นย้ำภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดว่าเป็นบุคคลที่ทำลายศาสนา

(22) เจ้าหน้าที่ไม่ปักใจเชื่อจึงได้ควบคุมตัวพระพิรุณ ไปยังวัดสิงหารินทาราม หรือวัดหลวงปู่คำสิงห์บ้านท่าไร่ เพื่อให้เจ้าคณะอำเภอ ทำการสืบจากความเป็นพระเพื่อไม่ให้พระศาสนา มัวหมองต่อไป

(สนุกตอทคตอม, 28 มีนาคม 2561)

จากตัวอย่างที่ 22 จะเห็นว่ามีการใช้คำปฏิเสธว่า “ไม่ให้พระศาสนามัวหมองต่อไป” ซึ่งสามารถสื่อมูลบทหรือความคิดที่มีอยู่ก่อนได้ว่าการกระทำหรือพฤติกรรมของพระสงฆ์รูปดังกล่าวนี้ทำให้พระพุทธศาสนานั้นต้องมัวหมองหรือเสื่อมเสีย จึงจำเป็นต้องให้พระสงฆ์ผู้กระทำผิดสึกเพื่อไม่ให้พระศาสนามัวหมองอีกต่อไป

**6.3 ภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่สมควรถูกดำเนินประณามและขับไล่ให้พ้นจากพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์โดยรวม** คือ การเสนอภาพที่เป็นผลต่อเนื่องมาจากกลุ่มภาพตัวแทนสองกลุ่มแรก กล่าวคือ เมื่อพระสงฆ์ได้แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม สังคมต่างรับรู้พฤติกรรมเหล่านั้นเพราะถือเป็นการสร้างความเสื่อมเสียให้แก่สังคมและพระพุทธศาสนา จากนั้นสังคมก็ดำเนิน ประณามพระสงฆ์ผู้กระทำผิดด้วยถ้อยคำที่รุนแรงและขับไล่พระสงฆ์ผู้กระทำผิดให้พ้นไปจากพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์โดยรวม กลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนดังกล่าวมี 4 กลวิธี ได้แก่ การใช้กริยาวลี การเลือกใช้คำ การเล่าเรื่อง และการใช้สหบท ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้

(23) เสื่อมสุด ๆ ภาพว่อน หลวงพี่สายเหลือง อมนกเขาเต็กวัด รุมจวก-จี๊สอบ  
ไม่เหมาะสม

(ข่าวสดออนไลน์, 17 มิถุนายน 2562)

จากตัวอย่างที่ 23 ส่วนที่ขีดเส้นใต้เป็นการเลือกใช้คำที่เป็นคำแสดงทัศนคติเชิงดำเนิน ประณามพระสงฆ์ผู้กระทำผิดของสื่อมวลชนเนื่องมาจากการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ผู้กระทำผิด และส่วนที่เป็นจุดไข่ปลาเป็นการใช้กริยาวลีที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ผู้กระทำผิด โดยมีประชาชนเป็นผู้พูด

- (24) พล.ต.ท.สุทินทรัพย์พวง ผบช. ระบุว่า “หลังจากทราบข่าวว่าชาวบ้านต่างไม่สบายใจที่พระสงฆ์ หนีการสึกทิ้งที่มีความผิดวินัย ทั้งนี้เพื่อความสบายใจของพุทธศาสนิกชน เพราะไม่ว่าพระจะอยู่ที่ไหน จะต้องถูกจับสึกและดำเนินคดีหากทำความเสื่อมเสียให้กับพระพุทธศาสนา”

(ไทยรัฐออนไลน์, 7 พฤศจิกายน 2563)

จากตัวอย่างที่ 24 จะเห็นว่ามีการใช้กริยาวลีสื่อการชี้แจงหรืออธิบายของเจ้าหน้าที่รัฐว่า “ระบุ” โดยเนื้อความของคำกล่าวจะยกมาอยู่ในเครื่องหมายอัญประกาศ (“...”) ถือเป็นการใช้สททด้วยการยกคำกล่าวของบุคคล สื่อให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐจะทำทุกวิถีทางที่จะขับพระสงฆ์ผู้กระทำผิดออกไปจากสถาบันพระพุทธศาสนา

- (25) ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้นิมนต์พระครูอุทัยรัตนวัฒน์สึกจากการเป็นพระสงฆ์ และนำตัว ไปที่สภ.หนองหานยาง เพื่อตั้งข้อกล่าวหาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป สร้างความดีใจให้กับชาวบ้านในพื้นที่เป็นอย่างมาก.

(ไทยรัฐออนไลน์, 11 พฤษภาคม 2559)

จากตัวอย่างที่ 25 ส่วนที่ขีดเส้นใต้จะเป็นการใช้กริยาวลีที่สื่อการทำให้เห็นการสิ้นสุดสถานภาพความเป็นพระสงฆ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขับพระสงฆ์ผู้กระทำผิดออกจากสถาบันพระพุทธศาสนาโดยสมบูรณ์ และส่วนที่เป็นจุดไข่ปลาเป็นการเล่าเรื่องว่าเหตุการณ์ยังดำเนินต่อไป ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าตัวบทส่วนใหญ่เหตุการณ์จะสิ้นสุดอยู่ที่การทำให้พระสงฆ์ผู้กระทำผิดสิ้นสุดสถานภาพความเป็นพระสงฆ์ ทำให้ประชาชนต่างรู้สึกพอใจที่ได้กำจัดพระสงฆ์ผู้กระทำผิดออกจากพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์ แต่กระนั้นในตัวบทก็ไม่ได้ติดตามต่อไปว่าพระสงฆ์ผู้กระทำผิดจะได้รับบทลงโทษอย่างไรหรือปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

จากการวิเคราะห์ภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในวาทกรรมข่าวออนไลน์ แสดงให้เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์บางรูปในสถาบันพระพุทธศาสนาและวงการพระสงฆ์เกิดขึ้นในสังคม สื่อมวลชนได้นำเสนอว่าพระสงฆ์ที่กระทำผิดนั้นเป็นเพียงส่วนน้อยของวงการพระสงฆ์และความผิดดังกล่าวเป็นความผิดส่วนบุคคลเท่านั้น ผู้กระทำผิดก็ได้ถูกขับไล่ออกจากพระพุทธศาสนาและวงการพระสงฆ์แล้ว แต่อย่างไรก็ตามสื่อมวลชนก็ไม่ได้สร้างความตระหนักรู้ถึงสาเหตุหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และกลับนำเสนอด้วยถ้อยคำที่รุนแรงเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ทำยที่สุดปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์บางรูปก็ยังคงอยู่ในสังคม

## 7. วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม

### 7.1 การผลิตและการกระจายตัวบท

การผลิตตัวบท ผู้ผลิตตัวบทคือสื่อมวลชน มีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นแหล่งข่าวที่บอกเล่าให้รายละเอียดเหตุการณ์การกระทำผิดของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดโดยส่วนใหญ่หรือในบางครั้งสื่อมวลชนก็มีประสบการณ์ตรงในการรับรู้เหตุการณ์ด้วยตนเอง แสดงให้เห็นว่าบางเหตุการณ์สื่อมวลชนก็ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ทั้งหมด แต่กลับนำเสนอเหตุการณ์ข่าวอย่างละเอียดราวกับตนได้เห็นเหตุการณ์ทั้งหมดด้วยตนเอง (eyewitness report) สื่อมวลชนจะคัดเลือก ตัดสิน ประเมินค่าประเด็นหรือสิ่งที่ต้องการนำเสนอให้มาเป็นการรายงานข่าวซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของสื่อมวลชนว่าเป็นนายประตูข่าวสาร (news gatekeeper) และแนวคิดเรื่องคุณค่าข่าว (news worthiness) (มาลี บุญศิริพันธ์, 2537) กล่าวคือสื่อมวลชนจะมีอำนาจในการคัดเลือกและนำเสนอประเด็นข่าวไปในทิศทางที่สื่อมวลชนกำหนดไว้ โดยนำเรื่องเกี่ยวกับพระสงฆ์ซึ่งเป็นบุคคลที่มีสถานภาพสูงในสังคมไทยและการนำเสนอข่าวเชิงลบของพระสงฆ์ซึ่งเป็น

สิ่งที่ผิดไปจากสภาพปกติที่ควรจะเป็นมาเป็นจุดเด่นหรือคุณค่าข่าวให้ผู้อ่านสนใจ จุดมุ่งหมายของการรายงานข่าว ได้แก่ เพื่อรายงานเหตุการณ์การกระทำผิดของ พระสงฆ์ผู้กระทำผิดให้ผู้อ่านได้รับรู้ เพื่อดึงดูดความสนใจผู้อ่านและสร้างรายได้ ให้แก่ผู้ผลิตตัวบท และเพื่อประณามการกระทำของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดและอ้าง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์โดยรวม การรายงานข่าวออนไลน์ จะเป็นไปในลักษณะที่ทันต่อสถานการณ์ตามเวลาที่เกิดขึ้นจริง รูปแบบการสื่อสาร จะเป็นลักษณะสื่อผสม (multimedia) อีกทั้งข่าวออนไลน์ยังมีลักษณะเด่นคือ ไม่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ทำให้สามารถเลือกสรรถ้อยคำที่จะมานำเสนอข่าวได้อย่างอิสระ ตามความต้องการ ส่วนเนื้อหาการรายงานข่าวพบว่าส่วนพาดหัวข่าว สื่อมวลชนใช้น้ำเสียงที่จริงจังในเชิงตำหนิ ประณามพระสงฆ์ผู้กระทำผิดและมีการใช้ถ้อยคำที่ รุนแรงและแสดงทัศนคติทางลบอย่างชัดเจน ส่วนในเนื้อข่าวพบว่าใช้ระดับภาษา กึ่งทางการไปถึงภาษาระดับทางการเพื่อให้ดูมีความน่าเชื่อถือ เน้นย้ำการนำเสนอ เหตุการณ์อย่างละเอียดชัดเจน และมีการอ้างอิงคำกล่าวของบุคคลต่าง ๆ ทั้งฝ่าย เจ้าหน้าที่รัฐ ฝ่ายพระสงฆ์ผู้กระทำผิด ฝ่ายประชาชน และฝ่ายผู้สื่อข่าวเพื่อให้ ดูเหมือนว่าบุคคลเหล่านั้นกำลังสื่อสารไปยังผู้อ่านโดยตรง อีกทั้งเนื้อข่าวโดยส่วนใหญ่ จะสิ้นสุดอยู่ที่เหตุการณ์สักพระสงฆ์ผู้กระทำผิดซึ่งเป็นการสร้างความพอใจให้แก่ ประชาชนในสังคมที่ติดตามสถานการณ์

การกระจายตัวบท เว็บไซต์สนุกดอทคอม (<https://www.sanook.com>) เว็บไซต์ไทยรัฐออนไลน์ (<https://www.thairath.co.th>) และเว็บไซต์ข่าวสด (<https://www.khaosod.co.th>) เป็นเว็บไซต์ที่ได้รับความนิยมของประชาชน นอกจากนี้บนหน้าเว็บไซต์ข่าวแต่ละเว็บไซต์มีส่วนแบ่งปันลิงก์ (share link) ไปยัง สื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ เพื่อเป็นการขยายช่องทางสื่อสารไปยังผู้อ่านคนอื่น ได้อย่างไม่สิ้นสุด สุดท้ายผู้อ่านสามารถเข้าถึงข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดได้ตลอดเวลา ตามที่ต้องการหากมีอุปกรณ์การสื่อสารและสัญญาณอินเทอร์เน็ต ดังนั้นทั้งความนิยม

ของเว็บไซต์และการเข้าถึงการรายงานข่าวที่ง่ายและสะดวกจึงอาจทำให้การเผยแพร่ข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นไปได้ง่ายและกระจายไปในวงกว้างได้ในเวลาอันสั้น

## 7.2 การบริโภคและการตีความตัวบท

การบริโภคตัวบท ผู้บริโภคตัวบทหรือผู้รับสาร ได้แก่ ประชาชนทั่วไปและพระสงฆ์รูปอื่นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2563) ได้กล่าวไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2562 มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยสูงถึง 50.1 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75.3 ของประชากรทั้งหมด และคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเวลาเฉลี่ย 11 ชั่วโมง 25 นาทีต่อวัน อีกทั้งกิจกรรมการใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ตที่สูงสุดเป็นอันดับที่ 3 ได้แก่ ค้นหาข้อมูลข่าวสารออนไลน์ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.2 ทำให้เห็นว่ามีโอกาสสูงที่ประชาชนจะเข้าถึงและบริโภคตัวบทวาทกรรมข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำความผิดได้อีกทั้งบนหน้าเว็บไซต์ข่าวยังมีลิงก์ (link) ที่เป็นข่าวที่มีเนื้อหาคล้ายหรือเกี่ยวข้องกับข่าวบนหน้าเว็บไซต์ปัจจุบัน เพื่อให้ผู้อ่านได้ติดตามอ่านต่อไป อาจมีผลทำให้ผู้รับสารมีโอกาสที่จะรับข่าวสารในมุมมองซ้ำเติมซึ่งอาจเป็นการเน้นย้ำภาพด้านลบของพระสงฆ์ผู้กระทำความผิดในการรับรู้ของผู้รับสารได้อีกทางหนึ่ง

การตีความตัวบท ผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะรับรู้ข่าวสารที่สื่อมวลชนนำเสนอ นั้นเป็น “ความจริง” ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่แท้จริงแล้วการรับรู้ของผู้รับสารนั้นเป็นการรับรู้ตามเจตนาของผู้สื่อข่าวที่ต้องการจะนำเสนอหรือเน้นย้ำประเด็นใดบ้างเพราะการนำเสนอข่าวไม่ใช่การนำเสนอความจริงทั้งหมด แต่เป็นการคัดเลือก ประเมินค่าเนื้อหาเหตุการณ์ข่าวก่อนที่จะนำเสนอออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้รับสารที่เป็นพระสงฆ์ สาราที่ส่งไปอาจเพื่อต้องการให้พระสงฆ์รูปอื่นในสังคมรับรู้ร่วมกันในด้านผลเสียที่เกิดขึ้นจากการกระทำผิดของบุคคลที่มีสถานภาพเป็นพระสงฆ์เช่นเดียวกับตน และต้องการให้ปฏิบัติตัวไปในทางที่ถูกที่ควร อย่าทำตัวเหมือนกับพระสงฆ์ผู้กระทำความผิดที่ตกเป็นข่าว มิฉะนั้นจะถูกตำหนิ ประณาม และขับไล่เหมือนในการรายงานข่าวที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อช่วยธำรงพระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์ ปราศจากมลทินของพระสงฆ์

ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันการนำเสนอข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำความผิด ด้วยถ้อยคำที่รุนแรง เน้นย้ำภาพด้านลบของพระสงฆ์ผู้กระทำความผิดให้เด่นชัดนั้น อีกส่วนหนึ่งก็เพื่อให้ผู้อ่านสนใจติดตามอ่านข่าว ซึ่งจะสร้างรายได้ให้แก่สื่อมวลชน แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนกำลังหยิบยกประเด็นปัญหาพระสงฆ์บางรูปที่มีพฤติกรรม ไม่เหมาะสมมาสร้างเป็นจุดเด่นเพื่อขายข่าวเพียงเท่านั้น ไม่ได้สร้างการตระหนักรู้ ถึงสาเหตุหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง สุดท้ายปัญหาที่ยังอยู่และ สื่อมวลชนก็ใช้ประเด็นดังกล่าวเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองต่อไปด้วยเช่นกัน

## 8. วิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม

### 8.1 อิทธิพลของสังคมวัฒนธรรมที่มีต่อวาทกรรมข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำความผิด

8.1.1 กฎหมาย การใช้กฎหมายเพื่อการปกครองเป็นสถาบันทางสังคม รูปแบบหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมยึดถือปฏิบัติภายใต้ขอบเขตสังคมเดียวกัน เมื่อพิจารณาที่ตัวบทกฎหมายจะมีบัญญัติว่าการกระทำใดถือว่ามีผิดและจะต้องลงโทษอย่างไร พระสงฆ์ก็เป็นหนึ่งในสมาชิกของสังคมจึงทำให้พระสงฆ์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายด้วยเช่นกัน หากประพฤติดีกฎหมายก็จะต้องได้รับการลงโทษเช่นกัน โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสื่อภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำความผิด ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

8.1.2 พระธรรมวินัย พระธรรมวินัยเป็นหลักปฏิบัติตนของพระสงฆ์ที่พระพุทธเจ้าบัญญัติขึ้นเพื่อเป็นข้อบังคับหรือระเบียบที่พระสงฆ์จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด พระเทพดิลกฐิตญาโณ (2543, น. 138-143) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการบัญญัติพระธรรมวินัยไว้ว่าเพื่อให้คณะสงฆ์อยู่อย่างสงบสุข ตัดเรื่องกิเลส

ค้นหาที่มีอยู่ในใจให้น้อยลง ป้องกันเรื่องเสื่อมเสียที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต ให้ชาวบ้านเลื่อมใสศรัทธายิ่งขึ้น ทั้งหมดก็เพื่อประโยชน์สูงสุดคือเพื่อให้พระพุทธศาสนานั้นบริสุทธิ์และมั่นคงอยู่อย่างยาวนาน เมื่อพระสงฆ์ปฏิบัติตนขัดต่อพระธรรมวินัย ก็มีบทลงโทษสำหรับพระสงฆ์ที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม โดยการกระทำผิดของพระสงฆ์ที่ขัดต่อพระวินัยนั้นจะเรียกว่า “อาบัติ” ซึ่งพระสงฆ์ที่อาบัตินั้นจะต้องได้รับโทษหนักเบาต่างกันไปตามความรุนแรงของการกระทำผิด การปฏิบัติตนเพื่อแก้อาบัตินั้นมีต่างกันไปตามความหนักเบาของศีลที่อาบัติ มีตั้งแต่การประกาศความผิดของตนต่อพระสงฆ์รูปอื่น การอยู่ในบริเวณจำกัดเพื่อสำนึกผิด จนไปถึงการขาดจากความเป็นภิกษุสงฆ์ (พุทธทาสภิกขุ, 2550, น. 126-128)

**8.1.3 คำสั่งและประกาศของมหาเถรสมาคม** มหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดที่มีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการดูแลปกครองคณะสงฆ์ไทยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ซึ่งในมาตรา 15 จัตวา กล่าวว่าเพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัย และเพื่อความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคมจะตรากฎหมายมหาเถรสมาคมเพื่อกำหนดโทษหรือวิธีลงโทษทางการปกครอง สำหรับพระภิกษุและสามเณรที่ประพฤติให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนาและการปกครองของคณะสงฆ์ก็ได้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2561) โดยคำสั่งและประกาศที่สัมพันธ์กับการนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในวาทกรรมข่าว ได้แก่ คำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องห้ามภิกษุสามเณรเสพยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2521 คำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องห้ามภิกษุสามเณรเที่ยวเตร่และพักค้างแรมตามบ้านเรือน พ.ศ. 2521 คำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องห้ามภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. 2538 ประกาศห้ามไม่ให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดอาถรรพณ์ ประกาศห้ามภิกษุสามเณรไปจุดเลขสลากกินแบ่งและซื้อหรือมีสลากกินแบ่งไว้เป็นของตน ประกาศห้ามภิกษุสามเณรเรียกเงินค่าเวทมนต์และห้ามทดลองของขลัง ประกาศห้ามพระภิกษุสามเณรแสดงตนเป็น

อาจารย์บอกเลขสลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบ และประกาศห้ามพระภิกษุสามเณร พักแรมในสถานที่เป็นที่รังเกียจทางพระวินัย

**8.1.4 แนวคิดบทบาทและหน้าที่ของพระสงฆ์** สังคมไทยเป็นสังคมพุทธ พลเมืองส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา สถาบันสงฆ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งใน สังคมไทย ทินพันธุ์ นาคะตะ (2543, น. 6) ได้กล่าวถึงบทบาทและความสำคัญของ พระสงฆ์ไว้ว่า พระสงฆ์เป็นผู้ได้รับการเคารพยกย่องให้มีเกียรติสูงสุดในสังคมในฐานะ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัด เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านศีลธรรมและจริยธรรม จึงได้รับความเชื่อถือยกย่องจากประชาชนในสังคม นอกจากนี้ผลการศึกษางานวิจัย ของพระมหาพนม เนี้ยวกุล (2544) ยังทำให้เห็นว่าประชาชนคาดหวังต่อบทบาท พระสงฆ์ในด้านการเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนามากที่สุดด้วยการประพฤติปฏิบัติ ตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าซึ่งจะทำให้ประชาชนนั้นเลื่อมใสศรัทธาใน ตัวพระสงฆ์

ดังนั้นปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมดังกล่าวนี้จึงมีผลต่อการประกอบสร้างภาพ ตัวแทนด้านลบพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในวาทกรรมข่าวออนไลน์ในฐานะผู้กระทำผิด กฎหมาย ผู้ที่ปฏิบัติตนขัดต่อพระธรรมวินัยและระเบียบของคณะสงฆ์ และผู้ที่ปฏิบัติตน ขัดกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อตัวพระสงฆ์ ซึ่งให้เห็นว่าพระสงฆ์ผู้กระทำผิด ในข่าวนั้นมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับความเป็นพระสงฆ์และสร้างความเสื่อมเสีย ให้แก่สังคมและสถาบันพระพุทธศาสนา และปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ จะเป็นมาตรฐานที่ทำให้เห็นว่าพระสงฆ์ผู้กระทำผิดสมควรแล้วที่จะถูกตำหนิ ประณาม ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงและขับไล่ให้พ้นไปจากสถาบันพระพุทธศาสนาและวงการพระสงฆ์ โดยรวม

## 8.2 ผลของวาทกรรมข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดที่อาจมีต่อสังคม วัฒนธรรม

8.2.1 การอ้างความสำคัญของพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์โดยรวม วาทกรรมข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการอ้างความสำคัญของพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์ใน 2 แง่มุม ดังนี้ (1) ภาพเหตุการณ์ในการรายงานข่าว นำเสนอให้เห็นว่าฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐและฝ่ายประชาชน ซึ่งถือเป็นพุทธศาสนิกชนในสังคมนั้นมีอำนาจการตรวจสอบการกระทำผิดของพระสงฆ์และมีบทบาทในการอ้างพระพุทธศาสนาและสถาบันพระสงฆ์ให้บริสุทธิ์ปราศจากมลทินของพระสงฆ์ผู้กระทำผิด (2) การประกอบสร้างและนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิด ในรายงานข่าวแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนมีอำนาจในการคัดเลือก ตัดสิน ประเมินค่า และนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในลักษณะประเมินค่าเชิงตำหนิ ประณาม ผู้กระทำผิดอย่างรุนแรง และดูเหมือนว่าเป้าหมายสำคัญของการนำเสนอข่าวคือการชี้ให้เห็นว่าการกระทำผิดดังกล่าวเป็นกรณีเฉพาะบุคคลและได้มีการจัดการให้บุคคลดังกล่าวพ้นไปจากวงพระสงฆ์แล้ว โดยที่ไม่ได้กล่าวถึงหรือให้ความสำคัญกับการติดตามการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลเหล่านั้นในทางกฎหมาย การนำเสนอในลักษณะดังกล่าวนี้เน้นย้ำให้เห็นว่า ความบริสุทธิ์ของพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์โดยรวมที่ปราศจากมลทินของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นประเด็นสำคัญมากกว่า จึงอาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนมีส่วนช่วยอ้างพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์โดยรวม อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าการอ้างพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนนั้น การนำเสนอข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในลักษณะเดิมซ้ำ ๆ อาจจะไม่สามารถอ้างความบริสุทธิ์ของพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์ได้อย่างยั่งยืนเพราะไม่ได้กล่าวถึงหรือสร้างความตระหนักรู้ถึงมูลเหตุของการเกิดการกระทำผิดซ้ำ ๆ ในหลากหลายกรณีหรือแนวทางการแก้ไขไม่ให้เกิดความมัวหมองซ้ำเดิมในอนาคต

8.2.2 การสร้าง “จุดขาย” และการนำเสนอบทบาท “ผู้ตัดสิน” ของสื่อมวลชน ในการนำเสนอข่าวดังกล่าวเหล่านี้ จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนแสดงบทบาทเสมือนเป็นผู้พิพากษาที่ตัดสินความผิด ประเมินค่า และเน้นย้ำความผิดอย่างชัดเจนด้วยการใช้ถ้อยคำที่รุนแรงและนำเสนอภาพเหตุการณ์อย่างละเอียด แม้ว่าสื่อมวลชนไม่ได้เห็นภาพเหตุการณ์จริงทั้งหมดแต่กลับนำเสนอข่าวราวกับว่าตนเองอยู่ในเหตุการณ์จริง การนำเสนอข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในลักษณะดังกล่าวนี้สร้าง “สีสัน” หรือ “จุดขาย” ทำให้ข่าวที่นำเสนอสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ซึ่งน่าจะมีผลต่อการดำเนินธุรกิจของสื่อมวลชน อย่างไรก็ตามการนำเสนอข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นเพียงการสะท้อนให้เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของพระสงฆ์บางรูปเกิดขึ้นในสังคม สื่อมวลชนยังไม่ได้สร้างความตระหนักรู้ถึงสาเหตุหรือแนวทางการแก้ไขปัญหา การนำเสนอประเด็นดังกล่าวมาสร้างเป็นจุดเด่นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านในลักษณะเดิมซ้ำ ๆ อาจทำให้พิจารณาได้ว่าสื่อมวลชนเน้นเพียงการนำเสนอ “ความผิดปกติ” ที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ

## 9. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

บทความนี้มีจุดประสงค์การวิจัยเพื่อวิเคราะห์ภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดที่สัมพันธ์กับกลวิธีทางภาษา และเพื่อวิเคราะห์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและวิถีปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับภาพตัวแทนของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในวาทกรรมข่าวออนไลน์

ผลการศึกษาพบว่ามีกลวิธีทางภาษาที่สื่อภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดทั้งสิ้น 7 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียก การใช้กริยาวลี การเลือกใช้คำ การเล่าเรื่อง การใช้มูลบท การใช้สัทบท และการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ เพื่อนำเสนอภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ภาพตัวแทนใหญ่ ได้แก่ พระสงฆ์ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับความเป็นพระสงฆ์ เป็นบุคคลที่สร้าง

ความเสื่อมเสียให้แก่สังคมและพระพุทธศาสนา และเป็นบุคคลที่สมควรถูกตำหนิ ประณาม และขับไล่ให้พ้นไปจากพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์โดยรวม การนำเสนอ ภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำความผิดสะท้อนให้เห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของพระสงฆ์บางรูปในสังคม แต่สื่อมวลชนไม่ได้นำเสนอสาเหตุหรือ แนวทางการแก้ไขปัญหานั้น และทำที่สุดปัญหาดังกล่าวก็ยังคงอยู่ต่อไป

วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมที่มีผลต่อการผลิตวาทกรรมข่าวออนไลน์ที่มีพระสงฆ์ เป็นผู้กระทำความผิดที่สำคัญ คือ จุดมุ่งหมายของการรายงานข่าวออนไลน์พระสงฆ์ ผู้กระทำความผิด กล่าวคือ เพื่อรายงานเหตุการณ์ข่าว เพื่อสร้างความน่าสนใจแก่ผู้อ่าน และสร้างรายได้แก่ผู้ผลิตตัวบท และเพื่ออ้างความสำคัญของพระพุทธศาสนาไม่ให้ เสื่อมเสียจากพระสงฆ์บางรูปที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ส่วนด้านวิถีปฏิบัติทางสังคม วัฒนธรรมพบว่า ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการผลิตวาทกรรมข่าว พระสงฆ์ผู้กระทำความผิด ได้แก่ กฎหมาย พระธรรมวินัย ระเบียบคณะสงฆ์ และแนวคิด เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ นอกจากนี้ตัวบทวาทกรรมข่าวพระสงฆ์ผู้กระทำความผิด ยังอาจส่งผลกระทบต่อสังคมวัฒนธรรมในด้านการอ้างพระพุทธศาสนาและวงการพระสงฆ์ โดยรวมให้บริสุทธิ์ และด้านการสืบทอดอำนาจและการครอบงำของสื่อมวลชน โดยสื่อมวลชนจะนำประเด็นปัญหาพระสงฆ์ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมมาสร้างเป็น จุดเด่นเพื่อขายข่าวควบคู่กับการนำเสนอว่าตนก็ได้ทำหน้าที่อ้างพระพุทธศาสนาให้ บริสุทธิ์ปราศจากมลทินของพระสงฆ์ผู้กระทำความผิดแล้ว สุดท้ายประเด็นปัญหาดังกล่าว ก็ยังคงมีอยู่ และสื่อมวลชนก็ยังคงนำประเด็นปัญหาดังกล่าวมาเพื่อขายข่าวต่อไป

ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นอภิปรายผลการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรก ได้แก่ ประเด็นเรื่องข่าว จากการเก็บข้อมูลจะพบว่าข่าวที่พระสงฆ์เป็นผู้กระทำความผิดมีความหลากหลายกว่าเมื่อเทียบข่าวที่ฆราวาสกระทำความผิด เช่น ข่าวการแสดง ความคิดทางการเมือง ข่าวเหล่านี้จะเห็นว่าเมื่อพระสงฆ์เป็นผู้กระทำความผิดจะเป็น ความผิด แต่ถ้าฆราวาสเป็นผู้กระทำความผิดจะไม่ถือว่าเป็นความผิด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก กฎเกณฑ์หรือหลักปฏิบัติตนในสังคมของพระสงฆ์มีมากกว่าฆราวาส ทั้งด้านกฎหมาย

พระธรรมวินัย และระเบียบคณะสงฆ์ที่ออกโดยมหาเถรสมาคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระสงฆ์ถือเป็นแบบอย่างของคนในสังคมทั้งแง่การปฏิบัติตัวและการวางตัวในสังคม จึงทำให้ต้องมีหลักปฏิบัติตนมากกว่าฆราวาส เพื่อประชาชนนั้นเกิดความนับถือและเลื่อมใสในตัวพระสงฆ์ แต่อีกแง่หนึ่งก็ทำให้เห็นอำนาจเชิงโครงสร้างของรัฐที่เข้ามาควบคุมการกระทำหรือพฤติกรรมของพระสงฆ์ให้อยู่ในวงจำกัดตามที่รัฐเห็นสมควร

ประเด็นต่อมา ได้แก่ ประเด็นเรื่องการนำเสนอข่าวภาพด้านลบของพระสงฆ์ ผู้กระทำผิดและการใช้ถ้อยคำรุนแรงในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน จากงานวิจัยที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เช่น งานของ รัตนวดี เทพช่วยสุข (2539) งานของสุจิตรา เหลืองชูเกียรติ (2543) งานของ อนุรักษ์ สบายสุข (2552) และงานของจำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2548) ที่กล่าวตรงกันว่า สื่อมวลชนมักจะนำเสนอภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในด้านลบมากกว่าด้านบวก และมักจะใช้ถ้อยคำในการนำเสนอข่าวที่รุนแรง โดยงานวิจัยในครั้งนี้นี้ก็จะทำให้เห็นหลักฐานทางภาษาเชิงประจักษ์ว่ากลวิธีทางภาษาในการนำเสนอข่าวนั้นค่อนข้างรุนแรงและเน้นย้ำภาพด้านลบจริง ซึ่งจะเห็นได้จากการใช้คำถ้อยคำเชิงประเมินค่า และเน้นย้ำความหมายทางลบ การใช้คำถ้อยแสดงทัศนคติที่มีน้ำเสียงตำหนิ ประณาม พระสงฆ์ผู้กระทำผิด ตลอดจนการใช้ถ้อยคำบรรยายภาพเหตุการณ์อย่างละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านรับรู้การกระทำ พฤติกรรม และสภาพของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดหรือผู้เสียหายได้อย่างชัดเจน ซึ่งถือว่าเป็นการเน้นย้ำภาพด้านลบของพระสงฆ์ผู้กระทำผิดให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในงานของกาญจนา เจริญเกียรติบวร (2543) ที่ศึกษาภาพด้านลบของวัดพระธรรมกายในหนังสือพิมพ์ เป็นการพิจารณาความผิดในบริบทจำกัดเฉพาะในนามวัดพระธรรมกาย แต่การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาภาพตัวแทนพระสงฆ์ผู้กระทำผิดในสังคมที่มีการกระทำผิดหลากหลายฐานความผิด ทำให้ผลการศึกษานี้เห็นภาพของพระสงฆ์ที่กระทำผิดที่หลากหลายกว่า และทำให้เห็นแง่มุมอื่นหรือต่อยอดความคิดจากงานของกาญจนา

ประเด็นสุดท้าย ได้แก่ อำนาจและบทบาทของสื่อมวลชน สื่อมวลชนได้นำเสนอ และตัดสินความผิดของบุคคลในข่าวอย่างพระสงฆ์ผู้กระทำผิดด้วยการใช้ถ้อยคำที่ นำเสนอข่าวที่รุนแรง ประเมินค่า และเน้นย้ำภาพด้านลบอย่างเห็นได้ชัด อีกทั้งยัง แฝงทัศนคติเชิงตำหนิ ประณามผู้กระทำผิด ส่วนหนึ่งก็ทำให้เห็นบทบาทของสื่อมวลชน ที่นำเสนอข่าว ช่วยทำให้พระพุทธรศาสนาบริสุทธิ์ด้วยการขับไล่พระสงฆ์บางรูปที่มี พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกไป แต่อีกส่วนหนึ่งก็ทำให้เห็นว่าสื่อมวลชนได้หยิบยก ประเด็นปัญหาพระสงฆ์บางรูปที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์มานำเสนอด้วยถ้อยคำที่ รุนแรงเพื่อดึงดูดความสนใจของคนอ่านหรือเพื่อขายข่าว แม้ว่าสื่อมวลชนจะไม่ใช้องค์กรที่รับผิดชอบแก้ปัญหาดังกล่าวโดยตรง แต่สื่อมวลชนก็ถือเป็นองค์กรที่มี อิทธิพลต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก สื่อมวลชนควรที่จะสร้างความตระหนักรู้ ถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่คนในสังคม และชี้ชวนให้องค์กร ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไปอย่างจริงจัง เพื่อจรรโลงให้พระพุทธรศาสนาเจริญรุ่งเรือง ยั่งยืนและบริสุทธิ์อย่างแท้จริง

สุดท้ายการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อาจจะเป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจ มุมมองของสังคมที่มีต่อวงการพระสงฆ์ในสังคมไทย และทำให้ตระหนักรู้ถึง ความสำคัญของการใช้ภาษาสื่อภาพตัวแทนของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมผ่านสื่อ ออนไลน์ อันจะมีผลต่อการรับรู้และเข้าใจของผู้รับสารที่มีต่อกลุ่มคนเหล่านั้น

## เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์.

(2563). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2563. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/publications/Thailand-Internet-User-Behavior-2020.aspx>

กาญจนา เจริญเกียรติบวร. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมองในข่าว วัดพระธรรมกายที่เสนอในหนังสือพิมพ์ไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. (2548). สื่อสารมวลชนกับความมั่นคงแห่งพุทธศาสนา. สถาบันวิจัยพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2543). พุทธศาสนากับสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). สหายบลิ๊อคและการพิมพ์.

ธีระยุทธ สุริยะ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวแทนของนักโทษ ประหารชีวิตและการประหารชีวิตในหนังสือพิมพ์รายวันไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).

นครินทร์ สำเภาพล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและภาพตัวแทนบุคคล พันโทในวาทกรรมสนับสนุนบุคคลพันโทในสื่อสาธารณะ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).

- พระเทพดิลก ฐิตญาโณ. (2543). *พระธรรมวินัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย  
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาพนม เนียวกุล. (2544). *ความคาดหวังของพุทธศาสนิกชนต่อบทบาทพระสงฆ์  
ในสังคมปัจจุบัน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].  
Thammasat University Digital Collections.
- พุทธทาสภิกขุ. (2550). *ปัจจุสมุบบาท: เรื่องสำคัญที่สุดสำหรับพุทธบริษัท*. ธรรมสภา.  
มาลี บุญศิริพันธ์. (2537). *หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น*. ประกายพริก.
- รัตนวดี เทพช่ายสุข. (2539). *การรับรู้ของชาวพุทธต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์  
กับการนำเสนอผ่านสื่อมวลชน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต,  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository  
(CUIR).
- ศิริพร ภัคดีผาสุข. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์และแนวทาง  
การนำมาศึกษาภาษาไทย*. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (18 กรกฎาคม 2561). *พระราชบัญญัติคณะสงฆ์  
พ.ศ. 2505*. <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=308233&ext=pdf>
- สิริภัทร เชื้อกุล. (2563). *ภาพตัวแทนผู้เรียนอาชีวะที่ประกอบสร้างผ่านภาษาใน  
วาทกรรมสื่อมวลชนและวาทกรรมสื่อภาครัฐ: การศึกษาตามแนววาทกรรม  
วิเคราะห์เชิงวิพากษ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์  
มหาวิทยาลัย.] Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).
- สุจิตรา เหลืองชูเกียรติ. (2543). *การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหน้าหนึ่งของ  
หนังสือพิมพ์รายวันกับการเปิดรับข่าวสารและความเชื่อมั่นทางศาสนาของ  
ประชาชน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภัทรว แก้วพัตร. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับภาพตัวแทนคนอีสานในหนังสือพิมพ์ระดับชาติและหนังสือพิมพ์ระดับท้องถิ่น: การศึกษาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).

อนุรักษ์ สบายสุข. (2552). *ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนต่อข่าวสารพัดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. ThaiLIS.

Fairclough, N. (1989). *Language and power*. Longman.

Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Polity Press.

Fairclough, N. (1995a). *Media discourse*. Edward Arnold.

Fairclough, N. (1995b). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. Longman.

Fowler, R. (1991). *Language in the news: Discourse and ideology in the Press*. Routledge.

Hall, S. (1997). *Representation: cultural representation and signifying practice*. SAGE.

Hall, S. (2003). The work of representation. In S. Hall, J. Evans, & S. Nixon (Eds.), *Representation* (2nd ed., pp. 1-47). Sage.

Levinson, S. (1983). *Pragmatics*. Cambridge University Press.

SimilarWeb, Ltd. (2020). *Top news and media websites in Thailand for Jul - Sep 2020*. [https://pro.similarweb.com/#/research/marketresearch/webmarketanalysis/trends/News\\_and\\_Media/764/3m?webSource=Total](https://pro.similarweb.com/#/research/marketresearch/webmarketanalysis/trends/News_and_Media/764/3m?webSource=Total)